

Dosarul nr. 3ra-420/23
2-21116764-01-3ra-12042023

prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Rîșcani – I. Barbacaru
instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – G. Mîra, I. Dutca, D. Băbălău

ÎN C H E I E R E

23 august 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată, în componența:

Președinte, judecător
judecători

Tamara Chișca-Doneva
Oxana Parfeni
Ion Malanciuc

examinând admisibilitatea recursului depus de Casa Națională de Asigurări Sociale,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Alexandru Melnic împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ,

împotriva deciziei din 14 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a casat hotărârea din 28 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a emis o decizie nouă, prin care s-a admis acțiunea înaintată de Alexandru Melnic,

c o n s t a t ă :

La 04 august 2021, Alexandru Melnic a depus cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Casei Naționale de Asigurări Sociale cu privire la contestarea actului administrativ.

În motivarea acțiunii a invocat că, la 13 aprilie 2021, a împlinit vârstă de 63 de ani, care este necesară pentru bărbați întru stabilirea pensiei pentru limită de vârstă, conform art. 41 din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998.

Astfel, s-a adresat la Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, cu cererea privind stabilirea pensiei pentru limită de vârstă. Pentru confirmarea stagiului de cotizare, a prezentat Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, 2 carnete de muncă în original: carnetul de muncă de tip vechi seria BT nr. 4314593 deschis la 16 iulie 1979 și carnetul de muncă de tip nou seria AA nr. 0339319 deschis la 18 ianuarie 2001, care confirmă că are stagiul total de cotizare de 33 de ani 4 luni, dintre care 21 de ani și 1 lună realizat pentru perioada până la 01 ianuarie 1999 și 12 ani 3 luni pentru perioada începând din 01 ianuarie 1999.

Prin decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, privind stabilirea pensiei nr. 92/2021/42855 (tipărită la 20 mai 2021), comunicată la 27 mai 2021, i-a fost stabilită pensie pentru limită de vârstă în mărime de 1 464,58 de lei.

Reclamantul a remarcat că, la efectuarea calculelor pensiei sale, Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, a recunoscut stagiul

total realizat de 28,8 ani, iar venitul mediu valorizat a fost calculat în sumă de 3766,93 de lei.

Nefiind de acord cu decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău nr.92/2021/42855 (tipărită la 20 mai 2021) și cuantumul pensiei stabilit în mărime de 1 464,58 de lei, Alexandru Melnic a contestat-o cu cerere prealabilă la Casa Națională de Asigurări Sociale.

Prin decizia nr. M-1204/21 din 07 iulie 2021, Casa Națională de Asigurări Sociale a respins cererea prealabilă și i s-a comunicat lui Alexandru Melnic că sunt corecte calculele pensiei sale efectuate de Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău.

În motivarea refuzului de a-i recalcula pensia, Casa Națională de Asigurări Sociale a menționat că, la 13 aprilie 2021, i-a fost stabilită pensia parțială pentru limită de vârstă pentru stagiul de cotizare 28,8 ani, dintre care stagiul de cotizare de 19,6 ani, confirmat prin carnetul de muncă și suplimentar prin extrase din ordine, a fost realizat până la 01 ianuarie 1999, iar stagiul de cotizare de 9,2 ani, confirmat prin datele contului personal de asigurări sociale, a fost realizat după 01 ianuarie 1999. La fel, s-a indicat că, perioada activității sale de muncă de la 24 aprilie 1992 până la 30 iunie 1993 la întreprinderea „Markșeider” nu a fost luată în calcul, deoarece fostul angajat nu a achitat contribuțiile de asigurări sociale de stat.

Reclamantul a considerat neîntemeiate decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, nr. 92/2021/42855 (tipărită la 20 mai 2021) și decizia Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. M-1204/21 din 07 iulie 2021 emise în procedura prealabilă, or, la calcularea stagiului total de cotizare organul de asistență socială nu a inclus perioada de învățământ la universitate 3 luni, și anume antrenamentele militare după terminarea învățământului (înscrierile nr. 5 și 6, efectuate pe paginile 4 și 5 ale carnetului de muncă de tip vechi seria BT nr. 4314593); perioada de muncă la întreprinderea „Markșeider” 1 an, 2 luni și 6 zile (înscrierile nr. 24, 25, 26 și 27, efectuate pe paginile 16, 17, 18 ale carnetului de muncă de tip vechi seria BT nr. 4314593); perioada de muncă la întreprinderea „Market-Test” de 1 an, 7 luni și 13 zile (înscrierile nr. 33 și 34, efectuate pe paginile 10 și 11 ale carnetului de muncă de tip nou seria AA nr. 0339319); perioada de muncă la uzina „ZIL” din or. Moscova de 1 an, 6 luni și 13 zile (înscrierile nr. 35 și 36, efectuate pe paginile 12 și 13 ale carnetului de muncă de tip nou seria AA nr. 0339319); perioada de muncă la întreprinderea „Tegulum” de 3 luni (înscrierile nr. 47 și 48, efectuate pe paginile 22 și 23 ale carnetului de muncă de tip nou seria AA nr. 0339319).

În opinia reclamantului, refuzul Casei Naționale de Asigurări Sociale de a-i recalcula pensia cu includerea întregului stagiul de cotizare este neîntemeiat și contravine art. 47 din Constituția Republicii Moldova, art. 1 alin. (2) și art. 8 alin. (1) din Legea privind sistemul public de pensii nr. 156 din 14 octombrie 1998. Or, organul de asistență socială i-a calculat pensia reieșind din venitul mediu lunar asigurat, calculat numai pentru perioada 03 mai 2007 – 31 decembrie 2020, pentru perioada când i se achită un salariul mic și nu a ținut cont pe perioada lui de muncă din anii 1980 în domeniul industriei miniere, unde avea un salariul lunar nu mai puțin de 200 de ruble sovietice.

La fel, reclamantul a considerat neîntemeiat faptul că organul de asistență socială nu a luat în calcul alte perioade de activitate a sa, din motiv că în baza de

date a autorității lipsește informația privind achitarea contribuțiilor de către foștii săi angajatori. Or, supravegherea corectitudinii achitării și respectării termenelor de achitare a contribuțiilor de către angajatori ține de competența organelor de stat (organul fiscal și organul de asistență socială). Astfel, el nu poartă răspundere pentru inacțiunile angajatorilor săi, care nu au achitat contribuțiile sociale sau nu au păstrat și nu au prezentat organului de asistență socială documentele contabile privind achitarea contribuțiilor.

Alexandru Melnic a indicat că, conform Legii nr. 156/1998, pensia pentru limită de vârstă se calculează pe două diferite formule, una dintre care este indicată în anexa nr. 1, iar alta în anexa nr. 4 a acestei legi. Pe formula indicată în anexa nr. 4 pensia se calculează numai în cazul când pensionarul nu a lucrat (nu are stagiul de cotizare) după data de 01 ianuarie 1999 sau a lucrat după această dată mai puțin de 5 ani. Iar pe formula indicată în anexa nr. 1 pensia se calculează în cazul când pensionarul a lucrat (a realizat un stagiul de cotizare) după data de 01 ianuarie 1999 mai mult de 5 ani. În cazul în care după 01 ianuarie 1999 el a lucrat (a realizat un stagiul de cotizare) 4,4 ani, pensia sa urma a fi calculată pe formulă indicată în anexa nr. 4, iar cuantumul acesteia trebuia să constituie 1 900,88 de lei, conform următoarei formule: $P = 1\ 188,05 \times (24/30) \times 2$, dintre care 1 188,05 lei pensia minimă stabilită la data calculării pensiei sale; 24 – este stagiul total de cotizare în ani, dintre care 19,6 ani (recunoscut de CNAS) a fost realizat până la 01 ianuarie 1999, iar 4,4 ani stagiul presupus realizat după data de 01 ianuarie 1999; 30 – este cifra, compusă din stagiul minim care acordă dreptul la pensie (15 ani înmulțit la 2); 2 – este coeficientul stabilit pentru personalul de conducere la nivel de subdiviziune structurală, ținând cont că în perioada 16 mai 1995 – 01 februarie 1997 a deținut funcția de șef al carierei.

În opinia reclamantului, aceste calcule atestă că, în cazul în care a lucrat mai mult de 5 ani după data de 01 ianuarie 1999, situația sa la stabilirea pensiei pentru limită de vârstă s-a agravat, deoarece pensia i se calculează pe formula indicată în anexa nr. 1 și constituie 1 464,58 de lei, ce este cu 436,30 de lei mai puțin de cât mărimea pensiei calculată în cazul realizării de către reclamant după 01 ianuarie 1999 a unui stagiul mai puțin de 5 ani.

Astfel, se primește că persoanele care au lucrat o perioadă mai mică în aceeași funcții și cu aceeași salarii primesc pensii mai mari decât persoanele care au realizat un stagiul de cotizare complet. Iar, faptul dat denotă că, organul de asistență socială incorect i-a calculat cuantumul pensiei sale pentru limită de vârstă.

Reclamantul a remarcat că, având un stagiul total de cotizare de 33 de ani și 4 luni, dintre care 17 ani în calitate de specialist cu studii superioare în domeniul industriei miniere, organul de asistență socială i-a calculată o pensie mizeră în cuantum de 1 464,58 de lei, care aproape este egală cu pensia minimă pentru limită de vârstă, stabilită pentru anul 2021 în mărime de 1 188,05 lei.

Reclamantul Alexandru Melnic a solicitat prin cererea de chemare în judecată anularea parțială a deciziei privind stabilirea pensiei nr. 92/2021/42855 din 20 mai 2021, emisă de Casa Teritorială de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, în partea ce se referă la calculele pensiei sale pentru limita de vârstă în care nu a fost inclus întreg stagiul de cotizare și venitul mediu lunar asigurat din toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei, anularea deciziei Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. M-1204/21 din 07 iulie

2021 emise în procedura prealabilă, obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să efectueze recalcularea pensiei sale pentru limită de vârstă, cu includerea în calculele pensiei sale a întregului stagiul de cotizare în mărime de 33 ani și 4 luni și venitului mediu lunar asigurat pentru toată perioada de activitate, valorizat la momentul stabilirii pensiei.

Prin hotărârea din 28 octombrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, s-a respins acțiunea depusă de Alexandru Melnic, ca neîntemeiată (f.d. 131, 139-145 recto-verso).

La 28 octombrie 2022, Alexandru Melnic, reprezentat de avocatul Sergiu Criclivîi, cu respectarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (1) din Codul administrativ, a depus apel împotriva hotărârii din 28 octombrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 135-136, 137-138).

Hotărârea motivată din 28 octombrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani, a fost notificată în mod electronic reprezentantului lui Alexandru Melnic, avocatului Sergiu Criclivîi, în data de 26 decembrie 2022, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică (f.d. 146).

La 24 ianuarie 2023, Alexandru Melnic, cu respectarea termenului prevăzut la art. 232 alin. (2) din Codul administrativ, a prezentat Curții de Apel Chișinău motivarea apelului (f.d. 152-155).

Prin decizia din 14 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău s-a casat hotărârea din 28 octombrie 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Rîșcani și s-a emis o decizie nouă privind anularea răspunsului nr. M-1204/21 din 07 iulie 2021 a Casei Naționale de Asigurări Sociale și a deciziei privind stabilirea pensiei nr. 82/2021/42855 din 20 mai 2021 în partea neincluserii în stagiul de cotizare a lui Alexandru Melnic a perioadelor de activitate: 24 aprilie 1992 – 30 iunie 1993 la întreprinderea „Markșeider”; în perioada 18 ianuarie 2021 – 01 august 2002 la întreprinderea „Market-Test”, cu obligarea Casei Naționale de Asigurări Sociale să includă în stagiul de cotizare a lui Alexandru Melnic perioadele de activitate:

- 24 aprilie 1992 – 30 iunie 1993, perioada de activitate în cadrul întreprinderii „Markșeider”;
- 18 ianuarie 2021 – 01 august 2002, perioada de activitate în cadrul întreprinderii „Market-Test” (f.d. 178-179, 180-187 recto-verso).

În consolidarea soluției instanța de apel a reținut că Alexandru Melnic a prezentat, atât Casei Naționale de Asigurări Sociale, cât și instanței de judecată suficiente probe pertinente, inclusiv carnetul de muncă de tip vechi seria BT nr. 4314593 deschis la 16 iulie 1979 și carnetul de muncă de tip nou seria AA nr. 0339319 deschis la 18 ianuarie 2001, precum și acte eliberate de angajatori și certificate de arhivă, ce confirmă în cumul următoarele perioade de activitate:

- 24 aprilie 1992 – 30 iunie 1993 la întreprinderea „Markșeider”;
- 18 ianuarie 2021 – 01 august 2002 la întreprinderea „Market-Test”.

Astfel, actele prezentate de Alexandru Melnic permit de a stabilit cert datele pasibile de a fi incluse în stagiul de cotizare în privința acestor 2 perioade în care a activat reclamantul și locul de muncă al acestuia.

Instanța de apel a conchis că Alexandru Melnic a respectat condițiile de stabilire a pensiei pentru vechime în serviciu, iar decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale sect. Rîșcani, mun. Chișinău, nr. 92/2021/42855 din 20 mai 2021, precum și decizia adoptată în procedura prealabilă exprimată prin răspunsul

Casei Naționale de Asigurări Sociale nr. M-1204/21 din 07 iulie 2021 sunt ilegale și arbitrare.

Cu referire la pretențiile reclamantului privind includerea în stagiul de cotizare perioada de învățământ la universitate de 3 luni, și anume antrenamente militare după finisarea învățământului, instanța de apel a remarcat că legislația de pensionare nu prevede și nu admite includerea în stagiul de cotizare „antrenamente militare după terminarea învățământului”, dar operează cu noțiunea de perioada de îndeplinire a serviciului militar în termen sau cu termen redus. La caz, în stagiul de cotizare al reclamantului a fost inclusă perioada satisfacerii serviciului militar în termen de la 26 decembrie 1986 până la 31 decembrie 1988, conform Adeverinței nr. 5 din 27 ianuarie 2021 emise de Centrul Militar al mun. Chișinău.

Concomitent, instanța de apel respinge ca fiind neîntemeiate și cerințele apelantului/reclamant privind calcularea stagiului total de cotizare cu includerea perioadei de muncă de 2 luni la întreprinderea „Tegulum”, deoarece nu a prezentat date certe care să ateste această perioadă.

Totodată, în privința capătului de cerere privind perioada de muncă la uzina „ZIL” din or. Moscova, instanța de apel a notat că reclamantul Alexandru Melnic, atât prin apelul formulat, cât și nemijlocit în cadrul ședinței de judecată a pledat pentru retragerea acestei perioade din stagiul general și renunțat la aceasta.

La 27 martie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a depus la Curtea de Apel Chișinău, prin intermediul poștei electronice, recurs nemotivat împotriva deciziei din 14 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău, iar la 18 aprilie 2023 a prezentat în mod electronic Curții Supreme de Justiție motivarea recursului, prin care a solicitat admiterea acestuia, casarea integrală a deciziei recurate și menținerea hotărârii din 28 octombrie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Rîșcani (f.d. 191, 192, 194, 195-198 recto-verso).

În motivarea recursului a reiterat circumstanțele de fapt și de drept ale speței, similare celor cuprinse în referințele depuse la cererea de chemare în judecată și la cererea de apel, transpunând normele de drept materiale ce guvernează speța.

Suplimentar, recurenta a invocat că instanța de apel neîntemeiat a ajuns la concluzia temeiniciei acțiunii și necesității anulării actelor administrative, or, angajatorul intimatului, entitatea „Marksheider” nu a calculat și declarat contribuții de asigurări sociale de stat obligatorii pentru perioada de activitate a intimatului de la 24 aprilie 1992 până la 30 iunie 1993, iar pentru perioada de activitate a intimatului de la 18 ianuarie 2001 până la 01 august 2002 angajatorul acestuia, entitatea SRL „Market-Test”, nu a prezentat declarațiile REV-5, inclusiv în privința intimatului. Respectiv, aceste perioade nu pot fi incluse în stagiul de cotizare a lui Alexandru Melnic.

La fel, recurenta a menționat că, potrivit contului personal al intimatului, începând cu 01 ianuarie 1999 nu se conțin informații pentru perioada de cotizare a anilor 2001-2002.

Finalmente, recurenta a notat că, instanța de apel a trecut cu vederea precedentul judiciar în dosarul nr. 3ra-146/21, decizia din 24 martie 2021 a Curții Supreme de Justiție, în care instanța supremă a stabilit irevocabil că perioadele pentru care nu au fost achitate contribuțiile de asigurări sociale de stat obligatorii, nu pot fi incluse în stagiul de cotizare la stabilirea pensiei.

În conformitate cu art. 244 alin. (1) din Codul administrativ, hotărârile curții de apel ca instanța de fond, precum și deciziile instanței de apel pot fi contestate cu recurs.

În conformitate cu art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic.

Motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Potrivit extraselor din poșta electronică, dispozitivul deciziei din 14 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost notificat în mod electronic recurentei la 17 martie 2023, iar decizia motivată a fost notificată la 24 martie 2023 (f.d. 189, 190).

Astfel, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că la depunerea recursului împotriva deciziei din 14 martie 2023 a Curții de Apel Chișinău – la 27 martie 2023 și prezentării motivării acestuia – la 18 aprilie 2023, Casa Națională de Asigurări Sociale a respectat termenele prevăzute la art. 245 din Codul administrativ.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, în raport cu materialele cauzei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă este inadmisibil, recursul se declară ca atare printr-o încheiere, iar în acord cu alin. (2) din art. 246 din Codul administrativ, recursul se declară inadmisibil în special în cazurile enumerate la literele a)-f).

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea recursului, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține cu valoare de principiu jurisprudențial, că sintagma „în special” denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate și în același timp oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă și care pe cale de consecință nu pot însuși un eventual succes rezultat din examinarea cererii în completul de 5 judecători.

În această ordine de idei, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopativ al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare ex officio a erorilor de drept.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. Acest argument rezultă și din particularitățile de formă ale reglementării recursului în Codul administrativ și anume din sintagma „motivarea recursului” de la art. 245 alin. (2)

din Codul administrativ. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

De asemenea, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale.

În conformitate cu art. 230 și art. 246 din Codul administrativ, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Recursul depus de Casa Națională de Asigurări Sociale, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Tamara Chișca-Doneva

judecători

Oxana Parfeni

Ion Malanciuc